

Muhulane

Nr 9 (358)

September 2019 (mihklikuu)

Muhu leht

Muhu vallal on uus arengukava

Muhu Vallavolikogu kinnitas 15.8.2019 määrusega nr 36 Muhu valla arengukava 2019–2030 ja tegevuskava.

Arengukava koostati Muhu Vallavolikogu komisjonide sisen-dite alusel, mida analüüsis ja täiendas arengukava juhtrühm perioodil 7.6.2018–14.3.2019. Juhtrühma kuulusid Raido Liit-mäe, Triin Valk, Kalev Kütt, Ave Toomsalu, Ain Saaremäel, Tiina Saar, Meelis Mereäär, Jaan Kes-küla, Mihkel Ling, Pille Tamm, Piret Lang, Indrek Võeras, Marii Pregel/Liia Ots ja Annika Au-väärt. Komisjonide koosseisu

Järg lk 5.

Hoonete ehitisregistrisse kandmine

Tervist teitele, austatud Muhu rahvas! Alljärgnevalt annan vastused mõnele minule esitatud küsimusele riikliku ehitisregistri ja sellesse hoonete kandmise teemal.

1. Mis tuleb ehitisregistrisse kanda? Kui suured hooned (alla ja üle 20 m²), kas ka kaevjms? Kes on otsustamisel esi-mene/põhiline abimees?

Ehitisregistrisse tuleb kanda hooned suuresega alates 20 m². Keelatud ei ole kanda ka väikse-maid hooned, kui on soov, aga kohustust ei ole. Soovitan siiski kanda registrisse olemasolev alla 20m² hoone, kui on kavatsus

Järg lk 4.

ISSN 1736-289X

9 771 736 289 007

Oli helge ja südamlük päev

Tänavu möödub 450 aastat Külase-ma küla esmamainimisest (Maasi ordu dokumentides) ja 100 aastat

Külase-ma külakooli sulgemisest.

Seega oli igati paslik kokku tulla.

24. augusti 2019 keskpäeval saa-

busid asjaosalised küla IV kokkutuleku-le. Alustuseks ikka nimi kirja, märk rinda ja tuttavaid otsima. Rahvast kogunes 130 ringi.

Veidi hiljem avas külavanem Sepahan-su Malle (M. Mätas) tervituskõnega amet-likult kokkutuleku. Seejärel kuulutati es-makordselt välja uus auaadress - „Läbi aegade Külase-ma vää-rika”. Esimene vää-rika tiitel omistati Koidu Väinole (V. Mätas).

Küla lipu heiskasid „Külase-ma laulu” saatel meie kõige värskem peremees Pärdis Indrek (I. Orav), talle assistee-risid Koidu Väino ja „Külase-ma 2018 aas-ta tegijad” Saadu Salme lapselapse-

lapsed (Mirtel Kollo, Maarja-Liis ja Anette Nurja).

Muhu vallavanem Raido Liitmäe sõnavõtu järel astus lavale „EV100 igas külas” maakonna koordinaator ja „Saaremaa Kodukant” juhatuse liige Reet Viira. Lisaks õnnitlustele ja kiidusõnadele oli tal au üle anda Eesti 100 sünnipäevaürituse kor-raldamise eest hõbedakarva tänu-plaat, mille saame kinnitada Küla-koja seinal.

Järgnes eeskava Ivo Maripuu leebel juhatusel. Lisaks Külase-ma „Kodukootute” tantsudele ja Peeter Dudniku omaloomingulisele laulule oli lava noorte päralt – laulu-piigade Maarja-Liisi, Mirteli, Maria ja Anette etteastete vahele esitasid oma tantsulised etüüdid Muhu Miniballeti tantsijad Silla Mall'i (M. Noormets) juhendamisel.

Muhu Muuseumi teaduri Eda Maripuu sisukast ettekandest „Lugusid Külase-ma inimestest” (muuseumi materjalide põhjal) saime värvika ülevaate meie esivanemate elust ja (vägi)tegudest.

Külase-ma söömise aegu said kokkutulnud mahti ka omavahe-liseks suhtluseks, peresid tutvus-tava stendi ja külase-ma süngi viimase

Järg lk 5.

Tänavsuu Lukas Külase-ma Ket'i „teate-pulgaga”.

Remi Põldemaa

Lahtise tenniseturniiri möödumisele loe lk 5.

Maal elamise päev

Laupäeval, 28. septembril 2019 toimub üle-Eestiline maaelu väärtustav **“MAAL ELAMISE PÄEV”**. Tegemist on külastus-sündmusega, mille fookuses on elukeskkond maal koos seal toimivate teenuste, töökohtade, seltsitegevuse, vaba aja veetmise võimaluste ning pakutavate elukohtadega.

Muhu vald on üks 35-st omavalitsusest, kes korraldab “Maal elamise päeva” raames n.ö avatud uste päeva. 28. septembril kell 11–16 on Muhus külastajatele avatud vallamaja, kooli, lasteaia, noortekeskuse ja hooldekodu ukseid. Näha saab oktoobris valmivaid üürikortereid, aga jagatakse ka teavet müügis olevate majade ja/või maade ning tööpakkumiste kohta Muhus. Lisaks toimub sel päeval ajavahemikus kell 9–13 Liival traditsiooniline sügisene mihkli-päeva laat, kus saab osta kohalikke tooteid, aga nautida ka kontserti.

Päevast on oodatud osa saama kõik nii lähedalt kui kaugelt, lisateave maalelamispäev.ee

Annika Auväärt

Muhu valla arendusnõunik

Laupäeval, 28. septembril
Liival kell 9 – 13

Muhu Mihklipäeva laat

Kell 11 esineb ansambel
Siin me oleme.

Päeva juhib Meelis Mereäär
Kauplejate registreerimine ja
info telefonil 5037407 või
meiliaadressil
annelitamm.muhu@gmail.com

Volikogu 15. augusti istungi päevakorrast

- jäätmehanke korraldamine,
- jäätmekäitluskohtade määramine,
- Muhu valla arengukava 2019–30 ja tegevuskava 2. lugemine ja vastuvõtmine,
- maa munitsipaalomandisse taotlemine,
- Kantsi k Haaviku päikese-pargi laiendamine,
- informatsioonid.

Vallavalitsuse istungitelt

1. august
Eraldati vahendeid reservfondist (hajaastustuse programmi projektide rahastamise ja avalike alade hoolduse kulude katteks).

Kinnitati lihthanke “Sinilinnu korterelamu köögmööbli ja -tehnikat soetamine koos paigaldusega” tulemused: parim pakkuja Baltic Interior. Kehtestati Liiva küla Muhu Maja detailplaneering.

Määrati sots. hüvitisi.
Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost Mõisaküla Veere (31.8.2019 – 31.5.2020).

Kinnitati Talutoidu laada toimumine 30. augustil.

Väljastati projekteerimistingimused Tupenurme k Nonnu mü üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks.

Väljastati ehitusluba:

- Pädaste k Rehemeie mü suvemaja püstitamiseks,
- Rootsivere k Lilleniidi mü

üksikelamu püstitamiseks,

- Tusti k maaüksustele Rõuste - Tusti 35 kV kaabelliinide 110 kV kaabelliiniga asendamiseks.

Kooskõlastati puurkaevu asukoht kaalutusotsuses toodud tingimustel:

- Külasepa k Kopli-Suurevärava mü,
- Lepiku k Saueaugu mü,
- Tupenurme k Nonnu mü.

9. august

Hellamaa k Männiku kü sihtots-tarbed määrati maatulundusmaa.

Otsustati muuta Külasepa k Ado-Jüri mü nimi: Jaagu (ajalooline nimi).

Kehtestati Liiva k Maleva ja Raunmäe detailplaneering.

Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost Võiküla Pärdi-Matsi mü (1.11.2019 – 31.5.2020).

Kooskõlastati puurkaevu asukoht kaalutusotsuses toodud tingimustel Lehtmetsa Kohtelu mü.

Kinnitati suvelõpupeo toimumine

Aki kõrtsis 24. augustil.

23. august

Ajutiselt vabastati korraldatud jäätmeveost Kapi k Rehe (15.9.2019 – 31.5.2020).

Väljastati ehitusluba puurkaevu rajamiseks:

- Külasepa k Kopli-Suurevärava mü,
- Lepiku k Saueaugu mü.

Väljastati kasutusluba Võlla k Saadu mü elumule.

Kinnitati pakkumustulemused Muhu Vabatahtliku Päästekomando garaaži lae soojustamiseks: edukaks tunnustati Colletter OÜ pakkumus.

Otsustati läbi viia konkurss Muhu valla lastekaitse spetsialisti ametikoha täitmiseks, avalduse esitamise tähtaeg **16. september 2019**. Moodustati vastav komisjon.

Otsustati korraldada täiendav taotlusvoor õppetipendiumitele (1.–30. september 2019, lähemalt lk 5).

Detailplaneeringute teated

Muhu Vallavalitsus kehtestas 1.8.2019. a korraldusega nr 202 Muhu Maja detailplaneeringu.

Detailplaneering hõlmab Muhu vallas Liiva külas asuvat Kalapoe katastriüksust (katastritunnus 47801:004:0335, sihtotstarve ärimaa, pindala 2917 m²). Planeeringu eesmärgiks on kinnistule multifunktsionaalse büroo- ja rendipindadega ärihoone „Muhu Maja” kavandamine ning kinnistu ruumilise terviklahenduse loomine. Detailplaneeringuga määratakse krundi kasutamise sihtotstarveteks kaubandus-, tootlus- ja teenindushoone maa ning kontori ja büroohoone maa. Maaüksusele lubatakse kuni kolme hoone rajamist maksimaalse ehitusaluse pindalaga kuni 583,4 m². Hooneid lubatud suurim kõrgus on 11,5 meetrit. Olemasolevad hooned lammutatakse.

Planeeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt negatiivseid mõjusid looduskokkonnale. Kaasaegsete büroo- ja äripindade rajamine aitab elavdada valla keskust, omades positiivset majanduslikku mõju. Planeeringuala heakorraldamine, liiklusohutuse tõstmine ning ühtse avaliku ruumi kujundamine omab positiivset mõju sotsiaalsetele aspektidele.

Muhu Vallavalitsus kehtestas 9.8.2019. a korraldusega nr 217 Liiva küla Maleva ja Raunmäe maaüksuste detailplaneeringu.

Detailplaneering hõlmab Liiva küla Maleva (katastritunnus 47801:004:0469, sihtotstarve maatulundusmaa) ja Raunmäe (katastritunnus 47801:004:0510, sihtotstarve maatulundusmaa) katastriüksusi ning vahesel määral ka Villemi (47801:004:0365) ja 21151 Liiva-Nõmmküla tee (47801:004:0463) katastriüksusi. Planeeringuala suurus on ca 2,7 ha.

Detailplaneeringu eesmärgiks on Liiva keskuse ettevõtlusala laiendamine. Liiva ja Raunmäe kinnistud soovitakse arendada välja kaubandus-, tootlus- ja teenindushoonete ning majutushoonete maana. Ette nähakse võimalused ka keskuse alale sobiva tootmise arendamiseks. Maleva krundile nähakse ette võimaluse rajada kaks suuremat või viis väiksemat äri- või tootmishoonet. Tootmisettevõtteks on lubatud rajada vaid sellist tootmist, mille puhul ei kaasne negatiivset mõju (müra, õhusaaste, sh ebameeldiv lõhn) väljaspool hoone piiri. Raunmäe krundile on planeeritud üks kuni kahekorruseline majutus- ja büroohoone. Seoses ringristmiku planeerimisega eraldatakse Raunmäe, Maleva ja Villemi maaüksustest krundid teemaa jaoks.

Planeeringuga kavandatu moodustab ühtse terviku

varasemalt kehtestatud Keskuse ala detailplaneeringuga. Äri- ja tootmispindade rajamise võimaldamine aitab elavdada valla keskust ning loob eeldused ettevõtluse laiendamiseks ja töökohtade loomiseks, omades positiivset majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

Muhu Vallavolikogu laendas oma 15.8.2019. a otsusega nr 114 Kantsi külas asuva Haaviku maaüksuse detailplaneeringu ala.

Kantsi külas asuva Haaviku katastriüksuse (katastritunnus 47801:007:0905, sihtotstarve maatulundusmaa, pindala 9,63 ha) detailplaneering on algatatud Muhu Vallavolikogu 21.2.2019. a otsusega nr 92. Planeeringuala hõlmab ca 5,8 hektarit Haaviku maaüksusest ning planeeringu eesmärgiks oli päikese-pargi ja selle toimimiseks vajalike ehitiste rajamine ning maa sihtotstarbe muutmine osaliselt tootmismaksaks. Planeeringust huvitatud isiku taotluse alusel laiendati planeeringuala kogu kinnistule (9,63 ha). Planeeringu eesmärgid ei muudeta.

Nimetatud korralduste ja otsustega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses ja aadressil

www.muhu.ee/Dokumendiregister.

Kehtestatud detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda Muhu valla kodulehel: www.muhu.ee/Detailplaneeringud

Riigivara põllumajanduslikuks kasutamiseks andmine

Maa-amet on välja kuulutanud avaliku kirjaliku enampakkumise piirkonnas asuvate kinnisasjade kasutamiseks andmiseks. Pakkumiste esitamise tähtaeg on 1. oktoober 2019.

Muhu vallast on enampakkumisel Suuremõisa küla Ristiku kinnisasi (katastritunnus 47801:007:0989; pindala 6,56 ha; kasutusala pindala 5,89 ha; sihtotstarve maatulundusmaa) alghinnaga 777.-, tagatisraha 194.-.

Täpsemat teavet saab Maa-ameti kodulehelt aadressiga www.maaamet.ee

Uetalu tuulikust pajatas 27. augusti Meie Maa. Nõmmkülas tõsteti kunagi Matvei Suu (1863–1948) eestvedamisel ehitatud ja 1911. a valminud ainulaadse hollanditüüpi veskile peale renoveeritud katus. Eelmine katus pidas vastu pea 100 aastat.

Lõikus- ja mihklikuu muuseumis

Küllastasin mõni nädal tagasi Ahvenamaad: seal lähevad õpilased kooli 15. augustil ja seoses sellega muutub kogu saare elu rahulikumaks, turismindus taandub. Meie lapsed alustavad kooli 2. septembril ja võin siinkohal tõdeda, et sellega muuseumis veel vaikselt ei lähe. Juba samal päeval kohtusime muuseumile kuuluvast koolimajas esimesse klassi astunud õpilastega, peale aktust toimus meil traditsiooniline vana-aja koolitund. Lisaks on septembris meid küllastamas veel mitmed turismigrupid. Muuseumi nn suvehooaeg lõpeb 15. septembril.

Teen siinkohal väikese tagasiwaate möödunud kuusse.

3. augustil toimus muuseumis Pärändipäev, mida küllastas ka Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid ja mitmed tuntud kantslerid. Küllastajaid oli palju ja töödoad väga menud. Osalejad lahkusid meilt mitmete enda tehtud meenetega. Oli neid, kes punusid oma võtmetele ilusa kirju võtmehoidja või tegid sõbrannale sõpruse kinnituseks käepaela. Töötuba juhendasid Ülle Kuusk ja Ivi Moon käsitööseletsist „Oad ja Eed.“ Teised jälle said kaela riputamiseks omatehtud metallist ehte. Metallehistöö töötuba juhendas Kristjan Sisa. Mitmed kantslerid lahkusid meilt saunavihaga ja neid juhendas Mihkel Ling. Kiideti juhendajaid ja kogu üritust.

Õhtul toimus simman, esinesid Tokkroes, segarühm ja tantsuks mängis ansambel „Siin me oleme“. Segarühma tantsijate juhendamisel saadi selgeks mitu seltskonnatantsu. Küllastajaid oli üle 80, neist ligi pooled olid rahvapärimuste ja vihtusid tantsu nii et higi lahti.

11. augustil avasime näituse „Muhu moodi moodi loodi“. Tegemist on Muhu muustritest inspireeritud uudisloominguga. Näitusel on nii valmisriideid kui ka fotosid, kus saab näha uusi rõivakomplekte. Näitus on saanud head tagasisidet ja kui tegemist oleks näitusmüügiga, siis tänaseks oleks enamus näitusest tühjaks müüdnud.

26. augustil algas üle-Eestilise muuseumipedagoogide suvekool, mis sel aastal toimus Saaremaa Muuseumis. Programmi ühe osana küllastati ka Muhu Muuseumi. 27. augustil oli ka Muhu Muuseumi esindus suvekoolis, kus teemaks „Muuseumiharidus 21. sajandil:

virtuaalreaalsus, õmblusteta õpikeskkond ja individuaalsed õpi- teed“.

Augustis toimusid mitmete firmade suvepäevad, mis tõi osalejaid ka muuseumisse.

31. augusti muinastulede ööl esinesid lõõtsa- ja akordionimängijad Muhust, Saaremaalt ja mandrilt.

Veel septembri tegemisi: koostöös Saaremaa muuseumiga käivad Muhu muuseumi töötajad ekskursioonil Lääne-Saaremaal; muuseum aitab kaasa Muhu palverännaku toimumisele; uue õppeaasta algust Lauciene põhikoolis ilmestab meie näitus „Muhu ja Läti“.

Muhu Muuseumis vaadatavad näitused: II korrusel püsinäitus „Muhu tekstiil“. Välja talu I korruse fuajees „Muhu moodi moodi loodi“ jääb avatuks vähemalt 15. septembrini.

Toomal: Madise kambris on stendid Muhu looduse ja ajaloo kohta. Tooma talu endises sigade laudas näitus „Muhu ja Läti“.

Kunstitalis näitus-müük „Muhune kunstis“. Kunstitali suletakse 15. septembril 2019.

Kuni 15. septembrini on Muhu Muuseum avatud E-P kella 9–18. Kunstital E-P kella 10–18.

Alates 16. septembrist on Muhu Muuseum avatud T-L kella 10–17 ja Kunstital suletud.

Tervitustega,

Siret muuseumist

Noortefestivali võrkpallilahingu meeskonnad.

Noortekeskuse suvest ja sügisest

Uus kooliaasta jõudis kätte kiiremini, kui kevadel loodetud sai. Õnneks mahtus suvekuudesse põnevaid tegevusi. Nendest kaks suuremat ja olulisemat olid töömalev ja noortefestival.

Töömalevas keskenduti Muhu valla erinevatele objektidele. Tänu noortele sai uue värvikihi Hellamaa Külakeskuse aed, lasteaias liikluskoolitust. Umbrohtu eemaldati kõnnitee kivide vahelt ja võrkpalli väljakutelt. Kahte nädalasse mahtus palju muid töid, toredaid hetki ja eks vahel tuli ka tüdimus peale. Kokku sai töökogemuse 14 noort. Suur tänu kõigile tööandjatele, kes noortele võimaluse andsid!

Noortefestival toimus tänava teist aastat, sellega tähistati rahvusvahelist noortepäeva.

Sel aastal osales festivalil umbes 50 noort. Noored said valida mitme töötoa vahel endale kõige huvitavama. Noorte arv võimaldas mõnel noorel küllastada rohkem kui ühte töötuba. Kõigepealt jooga ja

siis õhkrasjapeale parkuuri trikke õppima või hoopis savist tasside tegema. Nendele lisaks sai ka õppida mobiilifotot tegema ja pöörlevas autos katsetada turvavöö vajalikkust. Loodan, et noortefestivalil osalenud noored ei kahtle enam kunagi selle vajalikkuses. Muhu Noortevolikogu tegi noortega mini-osaluskohtviku ja arutati tuleviku teemadel. Sellest vestlusest loodame noortele kokkuvõtte esitada juba õige pea. Pärast tõsist tööpäeva said noored vaadata, kuidas noortevolikogu ja valla volikogu omavahel võrkpallis mõõtu võtsid. Seekord võitsid vallavolikogu esindajad. Pärast nii tihedat päeva jäi veel üle vaadata noorteka korraldatud omaloomingukonkursi tööd, kuulutada välja parim, kelleks oli Sebastian Magagn, ja siis juba nautida õhtust kontserti. Kohalikud artistid KUNERIK x ARENG andsid väga meeleoluka kontserdi. Õhtu lõpetas kontsert Pluutolt.

Sügisel on noortekas jälle avatud esmaspäevast reedeni kell 13–17.30. Sellest õppisest on muusikakoolis klaverit õppivate lastel võimalus harjutada bussi ootamise ajaviiteks klaverimängu noortekas. Tänu Varaaia projektil on stuudios muusikakooli direktori heakskiidu saanud digiklaver.

Kõigi keraamikahuviliste rõõmuks on sügisest võimalus õppida saviesemeid tegema treipingil. Ka see soetus sai teoks tänu Varaaia projektile. Sügisest on uus stuudiojuht: Martti asemel hakkab salvestamisega tegelema Anders Eismann, noortekas saab täpsemat teavet stuudio võimaluste kohta.

Kõik ringid ootavad uusi huvilisi. Noortevaldkonnas on hetkel liikumas noorte omaalgatusteks väga palju võimalusi. Tulge noortekasse ja aitame õige suuna kätte!

Liia Ots

Rõõmsat kooliteed, I klass! Ees: Sander Kindel, Grete-Lisandra Raaper, Mirjam Vilt, Birgita Uustalu, Lisett Kaasik, Arti Toomsalu, Trevor Tustit ja Andreas Vahter. Tagareas: Revon Tamleht, Tristan Tustit, klassijuhataja Tiina Tuulmägi, Joosep Metsaalt, Mart Tamm ja Markus Mäe.

Kalmer Saar

Laste huvitegevust toetatakse

Alanud on uus õppeaasta, sellega koos ka uus õppeaasta huvitegevuses. Siinkohal tuletan meelde, et Muhu vallas kehtiv huvitegevuse toetamise kord võimaldab saada vallapoolset toetust huvitegevuses osalemiseks.

Toetust on võimalik taotleda Muhu vallas elavate ja õppivate 3 – 19 aasta vanuste laste ja noorte huvitegevuses osalemiseks. Toetuse taotlemiseks esitab lapsevanem vallavalitsusele kirjaliku vormikohase taotluse koos õpilase huvitegevuses osalemist tõendava dokumendiga **1. oktoobriks**. Pärast eelnimetatud tähtaega esitatud taotlused saavad taotluse rahuldamise korral huvitegevuse toetust alates taotluse esitamise kuule järgnevast kuust.

Taotluse vorm on leitav valla kodulehelt, lingilt vormid – haridus/kultuur.

Toetuse taotlemise tingimused ja korraldus on kirjas volikogu poolt kehtestatud määruses „Huvitegevuse toetamise kord Muhu vallas”, määrusega saab tutvuda valla kodulehel kui ka Eesti Vabariigi ametlikus võrguväljaandes Riigi Teataja aadressil www.riigiteataja.ee

XVII Muhu jooks

10. august 2019. a

17. Muhu jooksul osales 295 jooksuhuvilist: * põhijooks (21,1 km) - 41 jooksjat; * rahvajooks (6,3 km) - 157 jooksjat; * 6,3 km kepikõndijad ja matkajad - 40 osalejat; * lastejooks (ca 200 m) - 56 jooksjat; * 6,3 km jalgratas - 1 osaleja.

Võitjad

Põhijooks (21,1 km)

Mehed

I **Kalev Õisnurm** 1.19,13

II Madis Osjamets 1.21,26

III Jürgen Soo 1.28,12

Naised

I **Getlin Urbus** 1.35,21

II Anni Kingsepp 1.40,09

III Mari Sauga 1.43,20

Mehed seniiorid

I **Kalev Õisnurm** 1.19,13

II Indrek Oll 1.28,55

III Urmas Ärm 1.29,41

Naised seniiorid

I **Getlin Urbus** 1.35,21

II Mari Sauga 1.43,20

III Kersti Jääger 1.47,38

Neiud

I **Kadri - Liis Kolk** 2.49,44

Järg lk 7.

Peaminister külastas Muhu kirikut

Foto: Kristjan Sisa

Mari Luup

23. juulil külastas Muhu saart ja ka EELK Muhu Katarina kirikut peaminister Jüri Ratas.

Vastu võtma olid tulnud teda peale koguduseliikmete õpetaja Hannes Nelis, suvemuhulane peapiiskop Urmas Viilma ja piiskop Tiit Salumäe.

Kohtumine oli kõigile osapooltele meeleolukas. Kes tahab teada, mida peaminister kiriku külalisteraamatusse kirjutas, saab seda oma silmaga vaatama tulla, kui kirik lahti on.

Hoonete ehitisregistrisse kandmine

Algus lk 1.

tulevikus hoonet laiendada. Kui aga on kavas lagunenud hoone (ka üle 20 m²) lammutada, siis ei ole mõistlik seda registrisse kandma asuda, et hiljem kohustusena sellele lammutamiseks ehitusluba taotleda. Registrisse tuleb kanda ka olemasolevad rajatised: kaev, rooveemahuti.

Ehitiste registrisse kandmise küsimustes võib alati pöörduda minu poole (Toomas Oll) tel. 453 0680 või e-posti teel ehitus@muhu.ee

2. Kui palju selleks raha võib kuluda?

Selleks, et kanda hooneid ehitisregistrisse, on minimaalselt vaja esitada andmete esitamise teatis ja asendiplaan hoonete paiknemise kohta. Asendiplaanina sobib ka Maa-ameti lehelt võetud väljatrükk, millel näidatud, mis hoonega tegu on. Nimetatud dokumentide kohta riigilõuu tasuda ei tule. EELTOODU KEHTIB HOONETE KOHTA, MILLE EHITAMISE AASTA ON 1995 JA VARASEM.

Seega hoonete mõõdistamisprojekti, samuti küttekollete auditi ja elektrauditi esitamine lisadokumentidena ei ole tingimata vajalik. Küll aga on need dokumendid kindlasti vajalikud uuemate hoonete juures. Kindlasti tuleb lähtuda hetkel kehtivast ehituseadustikust peale 2003. aastat ehitatud hoonete puhul.

3. Mis protseduurid tuleb (kõigepealt) läbida ja kus? Kui palju aega tuleb varuda?

Nagu eelpool mainitud, on minimaalselt vajalik allkirjastatud andmete esitamise teatis (ka digi-

allkirjastatult võib saata). Vormikohased teatised on leitavad aadressil www.ehr.ee lehekülje all oleva lingil: Taotluste ja teatiste vormid - Andmete esitamise teatis; Andmete esitamise teatise lisa 1 – eluruumide andmed. Mitteeluruumide puhul ei ole vaja täita lisa 2 – mitteeluruumi andmed. Juhin tähelepanu, et teatised tuleb ka korrektselt täita (hoone tehnilised andmed, ehitusaasta jne). Olemasoleva hoone puhul ei ole koordinaate ilmingimata vaja lisada. Aeg sõltub sellest, kui kiirelt inimesed saavad oma hoonete kohta andmed paika.

4. Mis saab siis, kui ei jõua 1.1. 2020 hooneid registreerida?

Jätkame hoonete registrisse kandmist ka peale 1.jaanuari 2020. Eesmärk on register korrastada andmetega, trahvima kedagi esialgu kindlasti ei hakata.

5. Mis üldse on hoonete registreerimise eesmärk? (Kas on oodata kinnisvaramaksu vms?)

Eesmärk on korrastada ehitisi kokkukoondav register. Meile ei tekita küsimusi, mis on auto registreerimise eesmärk? Riigi eesmärk ei ole karistada oma kodanikke, vaid tagada neile koostelamise parimad lahendused. Juhul, kui me oleme ühiskonnana kokku leppinud teatud reeglid, siis peame neist ka kinni pidama. Vastasel korral ei ole meil toimivat ühiskonda.

Kinnisvaramaksu kohta ei oska mina KOV-i esindajana midagi kommenteerida.

6. Mis saab neist, kellel pole lähedasi, kes asja lõpuni ajaksid? Mis saab tühjaks jäänud hoone-test, millel pole päriajaid?

Eldan, et eakamad inimesed, kes ise enam ei jaksa või ei oska, saavad tuge asjaajamisel oma nooremate

lähedaste poolt. Kui lähedasi ei ole, võiks siinkohal abikäe asjaajamisel ulatada näiteks külavanem. Kindlasti saavad inimesed abi ka valla ametnikelt. Vald tegeleb omalt poolt ka hoonetega, mis on tühjaks jäänud ja millel puuduvad pärijad.

7. Praegu on kõige mõõdupuuk raha. Kas see tunne vastab tegelikkusele, et bürokraatia kipub teenima kõigepealt “müügi-meeste” eesmärgi? (Kui inimese tegevus lähtub eelkõige oma elavast ümbrusest, ta hoiab ja hooldab seda oma laste-lastelaste... jaoks, siis on ta vastustus tõeline: ta ei müüks oma põlist ümbrust mitte kellelegi mitte kunagi. Riigi ees vastutus on kuidagi kahtlane asi...)

Ei maksa ja tegelikult ei tohi suhtuda meie oma riiki kui millessegi kahtlasesse asja. Me ei tohi ära unustada, et riik – see olemegi meie ise, meie kohustused, meie vastutused ja mitte ainult meie eneste ees, vaid ka meie laste ja seeläbi ka kõigi järgnevate põlvkondade ees.

Muhu Vallavalitsus on seisukohal, et hoonete sissekandmine ehitisregistrisse peab olema inimeste jaoks võimalikult vähe bürokraatlik ja ressursse nõudev. Samas on oma vara eest hoolitsemine ikka omaniku esmane kohustus ja see vähene, mida antud momendil riik läbi KOV-i nõuab, ongi ehitiste registri korrastamine.

Vastutus oma elu, sealhulgas ka oma maise vara (ja ka ebamaise) eest lasub ikka eelkõige omanikul ja seda ei asenda ükski sund-käskkeeld.

Tervitused ja julget peale hakkamist!

Toomas Oll

Muhu valla ehitusspetsialisti kohusetäitja

Muhu lahtised tennisevõistlused

Järjekorras juba kuuendad Muhu lahtised tennisemeistrivõistlused paarismängus toimusid seekord 3. augustil Tamsel Krundi talus Rene Buschi tenniseväljakutel.

Traditsiooniliseks saanud võistlus sai alguse kuus aastat tagasi, kui rühm tenniseharrastajaid, kes Muhuga ühte või teistpidi seotud olid, otsustasid, et võiks ühe turniiri maha pidada ja nii see algus sündis. Eelmisel aastal korraldasime viiendat juubelihõngulist turniiri, mis oli eriti suurejooneline ja pidulik.

Selle aasta võistlus oli veidi rahulikum, osalejaid 32, lisaks toimus laste võistlus. Võistles ka juba legendaarseks saanud Leev Kuum, kes järgmisel aastal saab 90-aastaseks. Suurem hulk osalejaid on Muhuga seotud läbi elukoha või suvekodu, aga oli ka sõpru ja tuttavaid mujalt. Paljud on osalenud kõikidel eelmistel Muhu tennisevõistlustel.

Kokku võisteldi neljas alagrupis ja mängud olid väga tasavägised ning alagrupid ühtlased. Ilm oli seekord suurepärase, puhus kerge tuuleke. Mängijaid lõbustas ka kohalik Krundi talu kits, kes püüdis toidulaualt oma osa saada ja oli kohati liigagi julge.

Poolfinaalid ja finaali kujunesid väga tasavägisteks ning võidu eest tuli võitjatel kõvasti pingutada. Tõelise üllatusena tulid võitjateks isa ja tütar Tõnu ja Loore Kull, kes tasa ja targu võidu poole rühkisid. Tuleb märkida, et Loore on alles 13-aastane, aga tema mängust õhkus juba sportlaslikku enesekindlust ja visadust.

Teisele kohale tulid Helen Ilumets ja Indrek Lember ning kolmandale kohale Heidi Doronin ja Allan Krass.

Lastest tulid võitjaks Andreas Kuum ja Karl Luukas Aben.

Seekord olid auhinnad välja

pannud Muhu Portselan, Muhu Vallavalitsus, Rene Busch, kosmeetikafirmad Eucerin ja Rosche Posay.

Turniiri lõpetasime Muhu muuseumis Muhu taidlejate esinemist vaadates ja kaasa tantsides ning torti süües. Järelpidu toimus Vanatoo Turismitalus lõbusas meeleolus ja veendumuses, et kohtume juba järgmisel aastal.

Suur tänu kõigile osalejatele ja kaasaelajatele!

Tahaksin siinkohal tänada abi ja toetuse eest Muhu Vallavalitsust, Rene Buschi, Muhu Portselani ja Sabina Kaukist, Muhu muuseumi ja Meelis Mereäärt, kosmeetikafirmasid Eucerin ja Rosche Posay, väga maitsva supi keetnud Reeta Muhust ja suus sulava tordi tegijat Meite Mekki.

Korraldajate nimel

Ilmari Kuusaru

Vt ka foto lk 1.

Muhu valla on uus arengukava

Algus lk 1.

kuulus 16 valdkondlikku spetsialisti, lisaks ligikaudu 20 huvirühmade esindajat.

Muhu valla arengukava 2019–2030 ja tegevuskava eelnõu esimene lugemine toimus Muhu Vallavolikogu 20. juuni 2019. a istungil. Eelnõu läbis avalikustamise perioodil 1.–31.7.2019. a, tähtaegselt (31.7.2019) esitas ettepanekuid kuus isikut. Avalik arutelu toimus 1.8.2019 Hellamaa külakeskuses. Arengukava teine lugemine ja vastuvõtmine toimus volikogu 15. augusti 2019. a istungil.

Muhu valla arengukava 2019–2030 koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis esitatakse olemasoleva andmestiku põhjal

valla hetkeolukorra ülevaade. Teises peatükis esitatakse visioon aastani 2030, mille elluviimisele on arengukava tervikuna suunatud. Visioon aastaks 2030 näeb ette iseseisva ja haldussuutliku Muhu valla püsimise, elanike arvu kasvu, ettevõtlus- ja elukeskkonna arendamise ning esmavajalike teenuste tagamise.

Kolmandas peatükis esitatakse visioonid elukeskkonna, hariduse ja noorsootöö, sotsiaalhoolekande, vaba aja ja külaelu, planeerimise ja keskkonna, ettevõtluskeskkonna ja valla juhtimise valdkondades ja eesmärgid lähtuvalt valdkondlikest visioonidest. Neljas peatükk määratleb arengukava ajakohastamise korralduse Muhu vallas.

Arengukava lisana on koostatud

tegevuskava, milles on valdkondade kaupa välja toodud valdkondlike eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused.

Arendustegevuste finantseerimisvõimalusi prognoositakse eraldi nelja-aastaseks perioodiks koostatavas valla eelarvestrateegias.

Muhu valla arengukava 2019–2030 ja tegevuskava on leitavad Riigi Teatajast ja Muhu valla veebilehelt. Paberkandjal saab dokumentidega tutvuda vallamajas ning Liiva ja Hellamaa raamatukogus.

Suur tänu kõigile, kes aitasid kaasa arengukava valmimisele!

Annika Auväärt

Muhu valla arendusnõunik

Muhu Vallavalitsus korraldab perioodil 1.-30. september 2019 täiendava õppestipendiumite taotlusvoor

Õppestipendiumi eesmärk on toetada andekaid rahvastiku-registris Muhu valla sissekirjutusega noori õppe- ja teadustööga tegelemisel ning loomingulistes ja sporditegevustes.

Õppestipendiumi saab täiendavalt taotleda kolmes kategoorias:

- 1) stipendium ülikoolis õppivale noorele,
- 2) stipendium kutseõppeasutuses või rakenduskõrgkoolis õppivale noorele,
- 3) stipendium „aasta täiskasvanud õppija”.

Stipendiumi taotluses tuleb näidata taotleja ja/või kandidaadi esitaja

1) **nimi ja kontaktandmeid** (aadress, telefoninumber, e-posti aadress ja pangarekvisiidid),

2) **taotletava stipendiumi põhjendus**,

3) **õppeasutuse tõend edasijõudmise kohta**,

4) **väljavõte õpinguraamatust**.

Muhu valla stipendiumite määramise korraga saab tutvuda www.riigiteataja.ee/akt/426062014016?leiaKehtiv

Taotluse blankett on leitav Muhu valla kodulehelt www.muhu.ee/Toetuste-taotlus

Muhu Vallavalitsus ootab teie taotlusi õppestipendiumitele **30. septembriks 2019** (k.a) vallamajja aadressil Vallamaja, Liiva küla, Muhu vald 94701, Saare mk või e-postile vald@muu.ee

Täiendav teave valla kantseleist tel 453 0672.

Algus lk 1.

kümne aasta tegemisi kajastava videoga tutvumiseks. Pop-up fotostuudios võis end ja lähikondlasi jäädvustada, teisel eelmise sajandi kooli õppevahendeid uudistada ning Suurevärava Kaja (K. Kann) gobeläänide näitust nautida.

Siis suundusime Mälestuskivi juurde, kus avanes kõigil soovijatel võimalus aegade hämarusest esile tõsta ja hea sõnaga meenutada mõnda Külase elanikku. Oli ilus hetk...

Selle kinnituseks, et me ei unusta omasid, vaid peame kalliks aegade sidet, moodustasime kätest kinni hoides KÜLASEMA KETI, mis

Oli helge ja südamluk päev

algas mälestuskivi juurest ja suundus küla vahele, kuniks inimesi jätkus. Ja sümbolise „teatepulgana” rändas kaljakapp ühest otsast teise ... N.õ kirsiks tordil olid Tihuse hobused, kelle ratsaretk just siis uhkelt läbi küla kulges, kui meil kett valmis sai. No oli uhke vaatepilt küll!

Kohustuslik ühispilt sai tehtud ja saabus aeg lotovõitude lunastamiseks (tuhat tänu kõigile, kes loterii võidufondi uhkete esemete ja vautšeritega toetasid) ning laste võistumängudeks Tänavsuu Lukase juhtimisel. Seda lustimist jagus neil ikka tükiks ajaks.

Päeva lõpetas ühislaulmine Leena Peggli juhatusel ja jalakeerutus Lõõtsmoorikute saatel.

Külase kohvik pakkus kosutust nii ihule kui hingele, kiiret polnud. Mõnus oli vestelda ja omade seas Muhu valla oranide telkide all aega veeta.

Taaskord sai kinnitust tõsiasia, et ilmataat on Külase juurtega, sest erinevalt prognoositule oli soe, päikeseline ja paraja tuulekesega suvepäev.

Vaadates tagasi 24. augustil toimunud tuleb tõdeda, et oli üks helge ja südamluk päev, mille meie, kokkutulnud, koos eriliseks muut-

sime.

Tänuhaku pai teeme ennekõike oma küla rahvale, kes kokkutuleku õnnestumiseks õla alla pani. Täname abi ja toetuse eest ka Muhu valda ja Muhu Noortekeskust.

Kohtumiseni Külase V kokkutulekul umbes-täpselt viie aasta pärast!

Külase IV kokkutuleku korraldajate nimel

Silla Mall

Ps Irena käis ka mikrofoni ringi ja avaldas saladuse, et 11. septembril Vikerraadio Muhu uudistes kuuleb terve vabariik meie väikesest juubeldusest!

Saaremaa Toidufestival – maitsvam kui varem

Üksteist päeva põnevast gastro-noomilist programmi võtab kokku festivali tuntukslause: Hääst sööjast on ka toidul hää meel.

Festival algab **5. septembril** traditsioonilise Saaremaa Restoranide Nädalaga. Nende töölaual on nii mõnigi toode ökopoest Saarte Sahver. Festivali avapäeval avatakse tarbekunstinäitus „Lusikas – hõbe, kahvel – kuld!” Saaremaa Piiskopilinnuses.

Angerjas on olemas – seda kinnitab Nasva Tihemetsa talu, kes kutsus **6. septembril** mõnusalale angerjasupi õhtusöögile. Teravamate elamuste ihkajail tasub end panna kirja keskaja elamuskeskuse Archebald pidusöömingule. Ja nagu sellest veel vähe oleks, Kohvik Koduranna poolt on õhtusöök „Meri ja ookean” koos jazzkontsertidega. Sama päeva hommikutundidel algab Kuresaare Söögislaad.

7. septembril on Kuressaare saarte tootjate Suur Turupäev ja jätkub Söögislaad. Õhtul laotab end Kuressaare peatänaval laiali aga tänavapiknik.

8. septembril saab Eesti parima kõlaga pühakojas, Põide Maarja kirikus nautida omapärast Koogikontserti, kus esineb Aivar Mäe juhendatud Arsise käsikellade noorteansambel.

10. septembri õhtul on võimalik Asva viikingikülas saada hoopis teistlaadi maitseelamusi – väravad avab esmakordselt Saaremaal toimuv autokino.

12. septembril kohtub aasta 2018 kokaraamatu autor Kristina Efert lugejatega Keskraamatukogus.

Esmakordselt ootavad sel aastal külastajaid kihelkondade teltsimajad: **14. septembril** tutvustavad nad oma majade lugusid ja käekäiku. Päeva eripakkumine on aga Rupski ralli. **Hellamaa Külakeskus** on osalemas: kui muidu pole sinna sattunud, siis nüüd on viimane aeg. Kuressaare aga on avatud Lastekohvik Lepatriinu.

Saaremaa Toidufestivali võtab kokku Õnakohvikute päev **15. septembril** Kuressaares.

Saaremaa Toidufestivali korraldab SA Saaremaa Turism, mis aastast 1998 koondab endas teotahetlisi, saari armastavaid ning uudsusele avatud turismi-asjalisi.

Tutvu programmiga
www.saaremaatoidufestival.ee

Logopeedist-eripedagoogist **Kairi Liitmäest** kirjutas 30. augusti Saarte Häl.

Riima Randviiru **portselanai**a külastust kajastas 12. augusti Saarte Häl.

Ühe Rootsivere memme mälestuseks

Nädal enne oma 103. sünnipäeva lahkus meie hulgast seni maakonna kõige vanem inimene Paula Tarvis, kes jõudis väga haruldase vanusenäitega. Tema lapselaps Lii otsis Muhulase jaoks pilte ja pani kirja mõned märksõnad vanaema elust.

Paula oli sündinud 2. septembril 1916 pere üheksanda lapsena Rootsivere külas Niidi talus. Viis

Paula Tarvis oma 80. sünnipäeval ja esimese pojaga.

Erakogu

last sellest perest surid noores eas. Paula ja kaks venda elasid Rootsivere külas, üks vendadest saadeti Siberisse ja tema elas pärast tagasitulekut Tallinnas.

Kooliharidust oli Paulal 6 klassi külakooli. Paula käis leiris ja oli ristitud Rinsi kirikus. 11. mail 1940 abiellus ta Rootsivere Laasu pere-

mehe Anton Tarvisega, tegi põllutööd ja töötas brigadirina 10 aastat.

Paula mees sai kodutalu põllul traktoril pikselöögi ja suri 12. augustil 1961. Paula oli siis 44-aastane, ta jäi Laasule koos kahe lapse ja ämmaga. Pojad olid siis 21- ja 13-aastane. Pensionile jäi Paula 55-aastaselt.

Paula isa oli Matvei Tarvis, ema Elena (neiuna Noot) oli pärit Rootsivere Mudalt. Paula isa lahkus 63-aastaselt, ema 84-aastaselt.

Paula läks Muhu Hooldekodusse 5. jaanuaril 2007, kus ta 27. augustil 2019 suri. 2. septembril oleks Paula saanud 103-aastaseks. Paula kaks poega surid paarikuuse vahega kaheksa aastat tagasi. Paula nooremal pojalt on kaks tütart ja neil kokku viis last.

Paula armastas lilli ja käsitööd, eriti rooside tekke, patju, kududa, ristpistes tikkinda, lugeda, kabet mängida, ta huvitus poliitikast, luges veel 90-aastaselt ilma prillideta. Samuti meeldisid talle loomad, eriti koerad.

Kõinastu – unustatud saar Muhumaa vetes (2)

Esimese talu õues istus kikkhabemega mees ja tema jutule pääsesin kõigepealt. Ta nimi oli Mihkel Lember ja sama talu peremehe Jaan Lemberi loal veedab ta siin oma vanusepäevi. Tema siis jutustas: „Meil Kõinastul on viis päristalu ja kolm pops. Oli varem küll neli pops, kuid üks pops suri välja. Olid vaid mees ja naine, mõlemad surid ja keegi ei tahtnud asuda tühjaksjäänud onni. Nii et viis talu, ning peremeesteks on meist alates: Lember, Võrklaev, Kesküla, Koha ja Kivihall. Teate, kuidas need nimed saadi? Hüva: kui oli nimepanemise aeg, tulid maalt valla ja mõisa esindajad ja hakkasid ristima. Meie talu õues kasvanud tol ajal igivana suur lember, mis teie, mandrimeeste, keeli on remmelgas. Pandudki siis nimeks Lember. Järgmise talu õuel olnud kummulikeeratuna vana suur paadilogu, mille all sead võtnud päikesevanne. Paadi pärast arvatud, et tegemist meremehega, ja nimeks sai Võrklaev. Kolmas talu oli keset küla ning nimeks pandi kirja Kesküla. Järgmise talu majaräästa all kuivanud lõhkiatetud ja soolatud kohakalad ja et kriipsutada alla peremehe kalamehevaimu, anti talle nimeks Koha. Viimase talu õuel asus ja asub praegugi suur kivi-

mürakas ja sellest sai peremehele nimeks Kivihall.”

Kuigi talusid on ainult viis ja popse kolm, on elanikkude arv suhteliselt väga suur. Tuleb iga majapidamise peale juba ligi kümme hinge. See on tingitud suurest lastearvust. „Lapsi on saarel peaaegu niisama palju kui kive,” seletas peremees Jaan Lember. „Sellepärast tahtsime ka saarele kooli. Kooliealisi lapsi oleks olnud meil 9 kuni 10. Kuulsime, et Abru- kas peetakse koolmeister ja koolis on ainult 11 last. Kirjutasime palve-

kirja ja puha, aga ilma jäime. Nüüd käivad lapsed kas Muhu saarel Liiva külas, kuhu koos mereteega 8 km maad, või Saaremaal, kuhu niisama palju, ainult veetee on pikem. Laste koolitamine on hirmus raske, sest kevadel ja sügisel on tihti aegu, kus saarelt üldse välja ei pääse. Igal kevadel pressib saare kallastele kokku suuri ja kõrgeid jäämagesid. Vahest on hirm, et viib majadki merre kaasa. Kus sa sel ajal pääsed paadiga või hobusega! Lapsed puuduvad palju ja toitmise- ga on raske. Ega me pole keegi nii rikkad, et võiks maksta kallist raha kosti eest. Ikka oma leivakotist peavad lapsed sööma...”

Naaber Madis Võrklaev, Ado talu peremees, oli veelgi nukramas tujus. Mõni nädal tagasi oli tal suur õnnetus: välk lõi hooned põlema ning kõik ehitused hävisid maata. Kuna pererahvas viibis eemal heinamaal, ei pääsenud keegi lukustatud tubadesse ja suurem osa vallasvarast muutus samuti tuhaks.

“Kas kinnitatud ei olnud?”

Teetli talu peremees Jaan Lember

Maa Häl 6. september 1937
Järgneb

XVII Muhu jooks

Algus lk 4.

Rahvajooks (6,3 km)

Mehed

I **Mairo Mändla** 0.22,05

II Janar Mai 0.22,12

III Oliver Mändla 0.23,16

Naised

I **Önnely Rahu** 0.25,07

II Maria Melissa Akkel 0.26,27

III Lisett Alt 0.27,09

Mehed seniiorid

I **Ahto Jakson** 0.24,58

II Janos Usin 0.25,46

III Raini Toom 0.25,53

Naised seniiorid

I **Taimi Kangur** 0.28,33

II Anu Veermets 0.31,29

III Lilian Ariva 0.32,57

Noormehed

I **Kaspar Linde** 0.29,35

II Roland Luht 0.30,04

III Stefan Sorokin 0.30,05

Neiud

I **Önnely Rahu** 0.25,07

II Lisett Alt 0.27,09

III Kaisa - Maria Oll 0.27,57

POISS

I **Uku Märten Vaikmaa** 0.27,08

II Edward Oll 0.28,43

III Hubert Lauri 0.29,22

Tüdruk

I **Liv Leivo** 0.31,10

II Frida Gabrai 0.31,29

III Karoli Ojamaa 0.39,06

Parimad muhulased

Põhijooks: Mehed 2. Madis

Osjamets 1.21,26, Mehed seniiorid

15. Indrek Võeras 1.42,01, Naised

seniiorid 16. Mari Sauga 1.43,20,

Neiud 40. Kadri-Liis Kolk 2.49,44.

Rahvajooks: Mehed 24. Märt

Maripuu 0.29,27, Mehed seniiorid

56. Veiko Jääger 0.33,26, Naised

25. Merili Palu 0.29,28, Naised

seniiorid 83. Eva-Lisa Kollo

0.37,01, Noormehed 48. Lauri

Pehlak 0.32,21, Poiss 37. Joosep

Luht 0.31,20, Tüdruk 137. Mirjam

Vilto 0.48,28.

Aktiivsem Muhu küla - Paenase küla

Vanim osaleja - Väino Vaha (s.a. 1939)

loosiratta võitja - Elvira Saat.

Pildistas Kalmer Saar.

Eesti Kirikute Nõukogu Noortetöö Nõukogu korraldab viienda oikumeenilise rahvusvahelise palverännaku, seekord 6.–8. septembrini Muhus.

Reede, 6.9: 20.00 Hellamaa Pühade Apostlite Peetruse ja Pauluse Kirikus õhtupalve ja palverännaku avamine. Peale avamist on kõigil soovijatel võimalus Muhu laulukaare alla laulda Teise laule.

Laupäev, 7.9: 6.30 Hellamaa Pühade Apostlite Peetruse ja Pauluse Kirikusse palverännu alguspalve. 7.10 Hellamaa kalmistu, millest räägib Eda Maripuu. Palve. 7.30 Muhu laululava, ühislaul „Muhumaa”- a’capella

Palve 8.10 Tihuse turismitalu. Muhumaa looduslike pühapaikade näitust tutvustab Martin Kivisoo. Palve 9.30 Külakeskuse olulisus, Tiina Jõgi. Palve 11.15 Soonda, Simmu talu. Talu ja külamuuseumi tutvustab Liilia Aulik. Palve 14.00 Mäla kalmed. Muhu iidsetest matusekommetest räägib Eda Maripuu. Palve 16.00 Kantsi vana köstrikoht, Kaigu talu. Kantsi köstrikoht räägib Eda Maripuu. Palve 18.00 Vesper Muhu Katariina kirikus.

Pühapäev, 8.9: 10.00 Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kirikus liturgia, 12.00 Koguva muuseumi külastus, 14.00 Peapiiskoplik jumalateenistus Muhu Katariina Kirikus.

Kui keegi soovib võtta osa laupäevasest palverännakust, on aega registreerida ennast kuni kolmapäevani - armastavas@gmail.com Registreerimistasu - 15 eurot - maksta Eesti Kirikute Nõukogu, SEB EE431010052039486002, märksõnaga Muhu palverännak.

Haigekassa kutsub sel aastal jämesoolevähi sõeluuringule kõiki 1953, 1955, 1957 ja 1959. aastal sündinud ravikindlustatud inimesi. Vajalik teave: www.soeluuring.ee

Toetame Petserimaa Vabadussamba rajamist!

Petserimaa Vabadussamba püstitamine jäi 1940. aastal punase riigipöörde jalgu. 2017. aastal võttis asjakohase otsuse vastu **Petserimaa Vabadussõja mälestusmärgi komitee**. Mälestusmärgi asukohaks saab Setomaa valla keskuse Värska vallamaja esine kiigepiats. Et see ajaloomälu projekt täituda saaks, on igal võimalus teha jõukohane panus sihtasutuse Setu Kultuuri Fondi kontole EE722200221041933698 selgitusega „annetus Vabadussambale”. Petserimaalased ja nende sõbrad on tänulikud iga euro eest! Ükski summa pole väike! Petserimaa sõber Aldo Kals

KEVAD 2019

Muhu Varahalduse OÜ

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE
KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Tellides meilt roomikekskavaatori koos kalluriga on
roomiku transport objektile tasuta.

EHITUSMASINAD

- Roomikekskavaator CASE 40.-/h
- Koppiadur JCB 3CX 30.-/h
- Miniladur Avant 528 25.-/h
- Teehöövl 40.-/h
- Pinnasefrees 70.-/h
- Tõstukiga traktor Valtra 36.-/h
- Metsaveotektor Valmet 45.-/h

VEOKID

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1.25/km
- Kallur Iveco Bv4 kv 20t. 1.25/km
- Väike kallur Volvo FM 1.10/km
- Metsaveok Volvo FH 1.35/km
- Fekaaliveok Scania 1.10/km
- Furgoon Mercedes Bens 1.10/km
- Treiler kv 20t. 1.25/km

MATERJALID

- Killustik fr 0-32 8.20/t
- Killustik fr 16-32 13.80/t
- Killustik fr 32-64 8.80/t
- Liiv 16.20/t
- Freesitud asfalt 14.80/t
- Sõelutud muld 14.00/t
- Sõelutud muld täiteks 5.00/t

Hind sisaldab täiskormaga transporti Muhus

Kui Teile teeb muret võsastunud või rapikuks muutunud kinnistu, siis paku selle korrastamist meile. Teeme maa korda ja maksame Teile pakutud töö eest väärilist tasu.

Küttepude müük ja saekaatri teenused.

Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnika osas leiad meie kodulehelt

WWW.MUHUVARAHALDUS.EE
INFO@MUHUVARAHALDUS.EE

COLLESTER

Tehnoölevaatus

Teostame ka TRAKTORITE ülevaatus!

Tulekustuti taatlemine ja müük

Autode sisepesu

Autoremont

Kere, veermiku ja mootori remont

Varuosade tellimine

Sildade reguleerimine

Rehvitööd

Kerevenituspink

Diagnostika

Klaaside vahetus

Muruniidukite ja trimme-rite hoiustamine ning hooldus

52 737 75 – alan@collester.ee

Ehitusteenused

Üldehitustööd, kanalisatsioon- ja torutööd, elektritööd

Teehöövlite teenus

Ekskavaator-laaduri teenus

JCB 4CX + erinevad kaevekopad + hüdrovasar

Transport (kraana + kallur)

Minitraktori teenus

Avant 520 + erinevad agre-gaadid

Sõelutud mulla, killustiku, liiva, paekivi ja raudkivi müük

Haagiste rent

50 675 02 –

paavo@collester.ee

Asume Soonda külas
vanas laudakompleksis.

Citelli

Telli oma reovee mahuti tühjendamine kuival ajal, sest ülesküntud õuemuru ei ole silmailu.

Reovee- ja Fekaalivedu Saaremaal ja Muhumaal

TELLIMINE: 555 35 405

Hind:

Muhu vald – 75eur/kord
Orissaare piirkond – 80eur/kord
Põide piirkond – 80eur/kord
Valjala piirkond – 90eur/kord
Leisi piirkond – 90eur/kord

Hinnad sisaldavad käibemaksu.

Meil on võimalik maksta pangakaardiga.

Auto paak 4m3

Standardvooliku pikkus 5 meetrit. Võimalik pikendada 5 meetri kaupa 20 meetrini. Lisa voolikud autol peal.

Tellimisel veenduda, et mahutile on takistusteta ligipääs ja tee kannab 8,5 tonnist masinat. Klient tagab mahutikaane lihtsa avatavuse.

Teenindame mahuteid mille miinimum luugi läbimõõt on Ø120mm

Roosiaed on tänulik, kui teil on üleliigseid taimi kõrgepeenarde, varikäigu ja lattvõrestiku haljastamiseks. Vihjed: metsalvei, iisop, tähtklavendel, peenraroos, naistenõges, sügisaster, kortsleht, tokkroosid, roniroosid 'Flammemntanz', roos 'Robusta', liiliaid, punanupp. Palun ühendust võtta SULEV 507 3417.

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

6.–8. september: Oikumeeniline rahvusvaheline palverännak Muhu saarel. Vt lk 7.

Muhu Katariina kirikus

8. septembril kl 14 piiskoplik jumalateenistus armulauaga. Teenib EELK peapiiskop Urmas Viilma.

29. septembril kl 14 jumalateenistus armulauaga.

Koguduse hooldajaõpetaja

Hannes Nelis, tel 529 1881
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Rinsi Jumalaema Kaasani püha-kuju kogudus

8. septembril kl 10 jumalik liturgia koos palverännaku rahvaga.

Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus

14. septembril kl 10 jumalik liturgia.

Teenib preester Toivo Treima, tel 5635 0051; toivo@eoc.ee

IN MEMORIAM

Meie lughast lahkusid

24. augustil 86-aastane **Helju Maisalu**.
27. augustil 102-aastane **Paula Tarvis**.

Tunneme kaasa omastele!

Viinakuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Hilda Kipper	97 (1.10)
Leili Toom	91 (1.10)
Laine Tüür	89 (16.10)
Lauri Einer	88 (16.10)
Laine Niidi	87 (15.10)
Helgi Kann	87 (29.10)
Õie Saar	86 (7.10)
Helju Pira	86 (27.10)
Bruno Mägi	85 (1.10)
Valdur Tamm	85 (5.10)
Rein Lahke	85 (7.10)
Ilmar Vaga	85 (29.10)
Arvo Kramm	84 (4.10)
Evi Jõgi	84 (10.10)
Reet Akkel	84 (29.10)
Meida Ulp	84 (29.10)
Mari Alt	81 (15.10)
Uno Ausing	81 (21.10)
Rein Murd	75 (2.10)

Karlo Paat	75 (14.10)
Aada Vahter	70 (6.10)
Eha Oesels	70 (8.10)
Liivi Tamm	70 (24.10)
Aare Riibon	65 (4.10)
Tõnu Väärtnõu	65 (16.10)
Ivo Aulik	65 (24.10)
Avo Saat	60 (1.10)
Tiia Pajuniit	60 (5.10)
Hannes Nokkur	60 (17.10)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

XVII Muhu Jooksu toetasid:

Ivo Aulik, Saaremaa Spordiliit, Eesti Kultuurkapital, Bivarix OÜ rattapood, Muhro OÜ, OÜ Muhu Pagarid, Premia Tallinna Külmoone AS, Saaremaa Vesi OÜ, Kaie Õun, AS Tiir, OÜ Kiiskar, Healutoake OÜ, Pack Holding OÜ, Muhurito, MuRuCraft/Fittsmile OÜ, Aike OÜ, STÜ Tootmine OÜ, OÜ Mohn pruulikoda Liival, Muhu Portselan OÜ, Muhu Liha OÜ, Koost Resto, Tüki Ojaääre talu, Nett Tikand OÜ, Muhu Vesi OÜ, Muhu käsitöösels Oad ja Eed, Muhu Puidukoda OÜ, SIIN EI OLE KALA kalapood, Baltic Workboats, Moekasti OÜ, Kalmer Saar.

Täname kõiki abistajaid: Eesti Politsei ja abipolitseinikud, turvavad, Muhu külkakubi, Muhu PK kokad, toidujagajad, joogipunktide abilised, registratuur, meditsiinipersonal ja kõiki teisi, tänu kellele sai Muhu jooks teoks.

Täname kõiki Muhu Jooksul osalejaid ning kohtumiseni XVIII Muhu Jooksul!

Soovid osta - müüa kinnisvara või vajad hüva nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,

lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Muhumaa kinnisvarast! Adrem Kinnisvara tegutseb Saare maakonna kinnisvaraga juba aastast 2002!

Kuivastu postipunkt on alates 1.9.2019 ajutiselt suletud seoses koostööpartneri vahetumisega.

HEAD MUHU EAKAD!

Olete oodatud SAAREMAA VÄÄRIKATE PIDUPÄEVALE, mis toimub **15.9.2019.** a kell 12.00 Kuressaare Spordikeskuses, osavõtusoovist teatada hiljemalt **5. septembriks** Triin Valgale telefonil 5664 6773, osalustasu 5 eurot.

Rautsi Talu Saaremaal võtab vastu talvekartuli tellimusi.

Sordid "Laura" ja "Gala". Müüa ka porgandeid-peete

Tellimusi ootame tel: 5649 0520 (Jana) või keidi@rautsitalu.ee

Suuremate koguste puhul pakume TASUTA transporti

Oktoobri Muhulase materjalid on teretunud **30. septembri** õhtuni.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 52 28 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee
Trükinud Saaremaa Trükikoda 470 eks.
Hind **50** eurosent